

Lovforslag nr. L 107. Fremsat den 7. december 1989 af Klaus Hækkerup (S), Jytte Andersen (S), Helle Degn (S), Pernille Forchhammer (S), Anna-Marie Hansen (S), Frank Jensen (S), Lone Møller (S) og Hans Strunge (S)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion

§ 1

I lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion, jf. lovbekendtgørelse nr. 401 af 7. juli 1988, foretages følgende ændringer:

1. I § 6 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Offentlige og private arbejdsgivere, der er omfattet af lov om Arbejdsmarkedets Tilægspension har endvidere pligt til at betale bidrag til Arbejdsgivernes Elevrefusion.«

2. Efter § 7 indsættes som ny paragraf:

»§ 8. Størrelsen af de årlige bidrag, som offentlige og private arbejdsgivere har pligt til at betale, jf. § 6, stk. 2, og reglerne for indbetaling af bidraget fastsættes af undervisnings- og

forskningsministeren efter indstilling fra bestyrelsen for Arbejdsgivernes Elevrefusion.

Stk. 2. Størrelsen af de årlige bidrag fastsættes således, at det vil være muligt at refundere arbejdsgivere hele eller dele af den løn, som de udbetaler til elever under 2. del af erhvervsfaglig grunduddannelse og til lærlinge og elever under disses skoleophold.

Stk. 3. Størrelsen af de årlige bidrag skal fastsættes således, at den samlede indbetaling giver grundlag for en udbetaling, der kan sikre et tilstrækkeligt antal lære- og praktikpladser.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1990 og gælder lærekontrakter og uddannelsesaftaler indgået efter dette tidspunkt.

Bemærkninger til lovforslaget

Med lovforslaget tilsigtes opnået en finansiering, så udgifter ved at antage elever og lærlinge ikke fuldt ud kommer til at hvile på disses arbejdsgivere, men bliver finansieret ved bidrag fra alle erhvervslivets arbejdsgivere. Størrelsen af bidrags- og refusionsbetalingen tænkes fastsat for et år ad gangen med henblik på at opnå balance mellem efterspørgsel og udbud af praktikpladser for det pågældende år. Ordningen påregnes at skulle være gældende, indtil den faldende tilgang af unge og en stigende erhvervsaktivitet sikrer, at der kan opnås balance uden den foreslåede refusionsordning.

Udviklingen i antallet af 17-årige vil efter prognoserne være faldende i årene fremover, jf. tabel 1 i bilaget. Det må derfor forventes, at der i løbet af få år vil blive mangel på tilgang af unge til arbejdsmarkedet. Den nuværende mangel på praktikpladser vil således være af begrænset varighed. Indtil denne balance opnås, er det vigtigt at sikre de unge, der ønsker det, en grundlæggende erhvervsuddannelse. Herved vil deres baggrund uddannelsesmæssigt være i orden til at klare både den skærpede internationale konkurrence og den økonomiske aktivitetsstigning, der vil komme, når det internationale konjunkturopsving når Danmark.

Årligt afslutter omkring 35.000 unge basisuddannelsen på en erhvervsskole. Nogle af disse unge søger ind i anden uddannelse eller videregående uddannelse, og andre ønsker ikke uddannelsesaftale, men ca. 60 pct. må formodes at efterspørge en praktikplads ved afslutningen af basisåret, hvilket svarer til ca. 21.000 praktikpladser, jf. tabel 2 i bilaget. Af disse opnår erfaringsmæssigt omkring 14.000 at få praktikplads i løbet af et års tid, jf. bilagets tabel 3. Skal alle sikres en praktikplads, skal antallet af praktikpladser således øges med ca. 50 pct.

Det samlede antal elever og lærlinge inden for handel og kontor samt de tekniske fag er ca. 73.000. Da den gennemsnitlige uddannelsestid er ca. 3 år, vil en sikring af en praktikplads til alle kræve, at antallet af praktikpladser øges med ca. 7.000 eller ca. 10 pct. om året over en periode på 3 år.

I forhold til antallet af beskæftigede funktionærer og faglærte, som er 614.000, ville 94.000 praktikpladser i dag have været tilstrækkeligt til at sikre balance

mellem udbudet og efterspørgslen efter praktikpladser. Ved balance vil der være ca. 6 funktionærer/faglærte pr. elev/lærling. Det fremgår af tabel 4 i bilaget, at små virksomheder i gennemsnit opfylder denne betingelse, medens store virksomheder ikke lever op til deres naturlige forpligtelse til at oprette praktikpladser. Gjorde de det, ville der ikke være mangel på praktikpladser. Det er altså muligt at afskaffe praktikpladsmanglen.

Lovforslaget er en opfølgning af den aftale, Socialdemokratiet indgik med regeringen i august 1989 om afhjælpning af praktikpladsmanglen. I første omgang indebar aftalen frigivelse af 100 mio. kr. af kassebeholdningen i Arbejdsgivernes Elevrefusion.

Det foreslås, at ordningen udvides til også at omfatte de offentlige arbejdsgivere. Det vil herved være muligt for undervisnings- og forskningsministeren efter indstilling fra bestyrelsen i Arbejdsgivernes Elevrefusion, at fastsætte bidrag og tilskud, der er anderledes for den offentlige sektor end for den private sektor. Såfremt det viser sig muligt at opnå en aftale med de kommunale organisationer om en passende forøgelse af antallet af lære- og praktikpladser, vil bidrag og tilskud for den offentlige sektor kunne fastsættes til nul.

En ordning for den kommunale sektor kunne f.eks. tage udgangspunkt i følgende grundlag:

- Der fastlægges en lære- og praktikpladskvote for kommunerne/amterne under ét.
- Der etableres en tilskudsordning, som alle kommuner/amter indbetaler til, f.eks. efter lønsummens størrelse.
- Kommuner og amter, der opretter lære- og praktikpladser, kan få tilskud i forhold til antal oprettede pladser.
- Ordningen skal være uafhængig af den enkelte kommunes/amts hidtidige antal lære- og praktikpladser, således at en sondring mellem ordinære og ekstraordinære lære- og praktikpladser undgås.

En lignende ordning kunne gennemføres for centraladministrationen.

Regnes med en gennemsnitlig lønudgift pr. elev/lærling over 18 år på 1.433 kr., giver dette en årlig lønudgift pr. elev/lærling på 1.433 kr. \times 52 = 74.516 kr.

Med et samlet elev- og lærlingetal på ca. 73.000 kan arbejdsgivernes årlige lønudgift opgøres til ca. 5,4 mia. kr. Får yderligere 21.000 unge en praktikplads, vil lønudgiften stige til ca. 7 mia. kr.

Bidragene og udbetalingerne via AER skal for de kommende år fastsættes således, at der årligt tilstræbes ligevægt mellem udbud og efterspørgsel efter pladser. For 1990, hvor det forventes, at der skal skaffes yderligere 7.000 pladser, svarende til en merudgift til løn på ca. 525 mio. kr., kunne bidragene fastsættes til ca. 800 mio. kr. Såfremt dette bidrag ikke har den ønskede virkning, må beløbet sættes op for de(t) følgende år.

Økonomiske konsekvenser

Ordningen er foreslået som en selvfinansierende ordning, hvor de opkrævede beløb udbetales til de arbejdsgivere, der opretter praktikpladser.

For de offentlige kasser betyder ordningen, at såvel staten som kommunerne bliver bidragspligtige, men samtidig, at udbetaling kan finde sted til både staten og kommunerne. Ordningen vil således være udgiftsneutral for de offentlige kasser. Hvis der oprettes et øget antal praktikpladser i den kommunale sektor, kan der dog for denne blive tale om en merudgift. Hertil kommer, at der må påregnes en besparelse på den offentlige bistandshjælp til (en del af) de personer, der får en praktikplads. Størrelsen af en eventuel kommunal merudgift og kompensation herfor må forhandles mellem de kommunale organisationer og regeringen.

Administrative konsekvenser

Ordningen foreslås administreret af Arbejdsgivernes Elevrefusion sammen med ATP-indbetalingen og påregnes derfor ikke at medføre nævneværdige administrative konsekvenser.

Statistik

Tabel 1

Antallet af 17-årige i perioden 1980-2000

1980	76.616
1981	81.289
1982	82.329
1983	84.496
1984	87.411
1985	80.859
1986	74.424
1987	71.753
1988	71.565
1989	75.430
1990	75.900
1991	72.400
1992	72.100
1993	73.100
1994	66.600
1995	63.200
1996	63.400
1997	60.700
1998	58.700
1999	54.600
2000	54.400

Kilde: Danmarks Statistik.

Perioden 1990-2000 er opgjort på baggrund af 1988-tal.

Tabel 2

Praktikpladssituationen pr. 1. september 1987, 2. september 1988 og 1. september 1989.

	Afsluttet basisudd. i juni	Opnået uddannelsesaftale	Pladssøgende	Til anden udd.	Ønsker ikke uddannelse	Tilm. kursus til HH	Tilm. udd. til edb-ass.	Elever for hvem oplysn. mangler
<i>pr. 1/9 1987</i>								
Tf.	13056	6610	3328	1876	579			663
i pct.	100,0	50,6	25,5	14,4	4,4			5,1
Hk.	19486	5612	2731	1248	1236	7297	259	1102
i pct.	100,0	28,8	14,0	6,4	6,3	37,5	1,3	5,7
I alt	32541	12222	6059	3124	1815	7297	259	1102
i pct.	100,0	37,6	18,6	9,6	5,6	22,4	0,8	5,4
<i>pr. 2/9 1988</i>								
Tf.	13638	6062	4130	2186	725			535
i pct.	100,0	44,5	30,3	16,0	5,3			3,9
Hk.	21109	5314	3182	1329	1607	7885	274	1518
i pct.	100,0	25,2	15,1	6,3	7,6	37,3	1,3	7,2
I alt	34747	11376	7312	3515	2332	7885	274	2053
i pct.	100,0	32,7	21,1	10,1	6,7	22,7	0,8	5,9
<i>pr. 1/9 1989</i>								
Tf.	14573	6215	4724	2376	805			453
i pct.	100,0	42,7	32,4	16,3	5,5			3,1
Hk.	22025	4715	3813	1899	1943	8149	284	1222
i pct.	100,0	21,4	17,3	8,6	8,8	37,0	1,3	5,6
I alt	36598	10930	8537	4275	2748	8149	284	1675
i pct.	100,0	29,9	23,3	11,7	7,5	22,3	0,8	4,6

Tf.: Tekniske fag

Hk.: Handel og kontor

Tabel 3

Antal elever, der har afsluttet basisuddannelse og antal elever af en årgang, der har opnået praktikplads.

År	Afsluttet basisuddannelse	Opnået praktikplads
1986	31810	16221
1987	32618	15110
1988	34872	14487
1989	36598	13353

Tabel 4

Fordelingen af funktionærer, henholdsvis faglærte og elever/lærlinge inden for handel og kontor, henholdsvis inden for de tekniske fag.

Virksomhedsstørrelse, antal ansatte

	< 10	10-49	50-199	> 200	alle
Antal funktionærer	69599	116925	94686	137516	418726
Antal lærlinge/elever	10097	10425	4372	4557	29451
Antal faglærte	45527	69983	44922	39251	196683
Antal lærlinge/elever	13187	18056	6846	4925	43014